BELANGRIJKE MIJLPAAL, MAAR GEEN EINDPUNT
Eerste 150 afgestudeerden van Magistrum ontvangen diploma

De zomerzonnewende van dit jaar was voor de ruim honderdvijftig eerste cursisten van 'Magistrum' een bijzonder gebeuren. Op 21 juni jl. kregen zij tijdens een feestelijke bijeenkomst op de KUB in Tilburg uit handen van hun kerndocent hun diploma 'directeur primair onderwijs' uitgereikt. Een bekroning van twee jaar lang keihard werken: immers, een studielast van zeshonderd uur is - naast een volle dagtaak als schoolleider - geen sinecure. In de afgelopen twee jaar volgden zij wekelijks in Eindhoven, Utrecht, Sittard, Tilburg en Hengelo deze deeltijdopleiding, die werd afgesloten met een afstudeerproject, waarin een veranderingstraject in de eigen basisschool onder de loep genomen werd.

Geen overbodige luxe
Het basisonderwijs is volop in beweging. Scholen voor primair onderwijs krijgen in toenemende mate te maken met bestuurlijke schaalvergroting, kwaliteitszorg en budgetbeperkingen. Deze grootscheepse onderwijskundige en organisatorische veranderingen, een terugtredende overheid en een groeiende autonomie van scholen leggen een forse claim op de eigen verantwoordelijkheid van scholen. Door alle vernieuwingen en veranderingen van de laatste jaren zijn de taken van een schoolleider veelomvattend geworden en wordt er een steeds zwaarder beroep gedaan op zijn managementskwaliteiten. Maar in de hitte van de dag is het vrijwel ondoenlijk om je als schoolleider al deze bekwaamheden eigen te maken: daarvoor ontbreekt meestal de tijd en bovendien word je als schoolleider vanaf de eerste dag op je deskundigheid over allerlei zaken aangesproken. Daarom staken tien katholieke pedagogische hogescholen en het KPC de koppen bij elkaar en creëerden gezamenlijk een professionele post-hbo opleiding: *Magistrum*. Geen overbodige luxe, want de huidige en toekomstige schoolleider zal meer en meer een manager worden in een bedrijfsmatig opgezette arbeidsorganisatie.

Permanent leren
Henk te Lintelo (KPC) - samen met Eric Verbiest en Ton Schouten projectleider van *Magistrum* - feliciteerde als eerste de afgestudeerde cursisten met het bereiken van deze belangrijke mijlpaal, die echter geen eindpunt in het leerproces betekent. "Volwaardig leren kan immers alleen plaatsvinden in de rijke, betekenisvolle context van de school. *Magistrum* daagt daarbij uit, maar de groei gaat daarna door", aldus Te Lintelo, die zich daarbij gesteund voelde door het ideeëngoed uit de afstudeerwerkstukken van de cursisten.
Ook Cor Guit (directielid van de Fontys-hogescholen - de voormalige HOZN - en lid van de Raad van Toezicht en Advies van *Magistrum*) wenste de eerste lichting afgestudeerden geluk met de succesvolle afronding van de cursus. Guit wees daarbij nog eens op het grote belang van onderlinge samenwerking tussen de opleidingen. Hij roemde de inhoudelijke kwaliteit van de cursus en de waarde ervan voor de beroepspraktijk, ook met betrekking tot identiteit, waarden en normen: "Niet alle problemen in het onderwijs zijn immers op te lossen met

schaalvergroting. Persoonlijke vorming en opvoeding zijn minstens zo belangrijk als het opdoen van kennis en ervaring."

Grensoverschrijding

Dat de diploma-uitreiking juist rond de zomerzonnewende plaatsvond, was volgens Jozef Kok (tot voor kort directeur primair onderwijs van het KPC, thans procesmanager bij het Procesmanagement Primair Onderwijs in Den Haag) symbolisch voor het *fin-de-siècle*-gevoel waar we ons momenteel in bevinden: het besef voor een beslissende ommekeer te staan. Jozef Kok: "Na een lange incubatietijd overheerst het gevoel, dat we nu een grens over gaan. Voor het eerst is er sprake van, dat er adequaat toegeruste schoolleiders 'in de markt worden gezet' die leiding zullen geven aan (permanent) leren: want dat is immers onderwijs." Het lijkt erop, betoogde Kok, dat we "een totaal andere werkelijkheidsbeleving tegemoet gaan. Een werkelijkheidsbeleving die zich vooralsnog afspeelt in een overgangsgebied, waarin zich een grote variëteit voordoet, in afwachting van de komst van een nieuwe situatie." Een uitspraak die Jozef Kok illustreerde met het vertellen van een verhaal: het verhaal van de honderdste aap.

DE HONDERDSTE AAP

Onderzoekers van een apenkolonie op het Japanse eiland Kosima deden in de vijftiger jaren een hoogst merkwaardige ontdekking.
Dagelijks werd de kolonie gevoerd met zoete, ongewassen aardappelen. Op zeker moment ontdekte een van de vrouwtjesapen, dat deze aardappelen des te lekkerder waren, wanneer je deze waste in het water. De vreugdevolle ontdekking werd uiteraard doorgegeven aan de kinderen van de apenkolonie, jaar op jaar.
Jaren lang leerden alle jonge apen op deze wijze aardappelen wassen in het water, omdat ze dan veel lekkerder smaakten. De volwassen apen bleven echter aardappelen met zand eten, niet beter wetend en vasthoudend aan de aloude traditie. Totdat, jaren later, op een ochtend negenennegentig apen van het eiland Kosima weer aardappelen aan het wassen waren. Op diezelfde dag zagen de onderzoekers tot hun verbazing, dat de honderdste aap spontaan óók aardappelen ging wassen en de gehele kolonie zijn voorbeeld volgde.

"Het verhaal van de honderste aap kan ons leren", zo hield Jozef Kok de *Magistrum*-cursisten voor, "dat er bij culturele innovatieprocessen (opmerkelijk detail: in dit verhaal via de matriarchale lijn doorgegeven!) kennelijk steeds sprake is van een kritisch bewustzijnsniveau - een omslagpunt - waarna de dingen door de opgedane kennis en een duidelijke grensoverschrijding voortaan anders gaan dan voorheen. Ogenschijnlijk kleine dingen kunnen dus grote gevolgen hebben voor de toekomst."

Spelevaeren in de toekomst
Uit de ruim honderdvijftig afstudeerwerkstukken van de cursisten werden er zestien door een deskundige jury geselecteerd, die het predicaat "goed" kregen toegewezen. Uit deze zestien werden er vier uitgelicht, die genomineerd waren voor het als "best" bekroonde werkstuk. Deze eer viel schoolleider Ton Grondstra van basisschool *De Spelevaert* in Zoetermeer te beurt. Grondstra schreef onder begeleiding van zijn kerndocent Wil Kuijpers (KPC) samen met Rob de Jong een schooldiagnosetraject, dat laat zien hoe - ondanks een diversiteit van opvattingen - de betrokkenheid van een team kan worden verhoogd en hoe een school haar strategische positie in de toekomst kan verstevigen. Zijn studie werd beloond met een *Magistrum*-cheque van duizend gulden.
Namens de cursisten sprak Theo van Rijzewijk, directeur van basisschool De Achthoeven in Udenhout, een cabaretesk dankwoord uit, dat begeleid werd met enkele prenten van de (inmiddels overleden) Tilburgse cartoonist Cees Robben. De prenten brachten op ludieke wijze de sterk veranderde rol van de leerkracht in het basisonderwijs in beeld.

Verder leren... maar eerst de vlag uit!
Namens staatssecretaris Netelenbos - die helaas was verhinderd - bracht mevrouw Hagen van het Ministerie OCenW de hartelijke gelukwensen aan de cursisten over. Ook zij onderstreepte nog eens het belang van een kwalitatief hoogwaardige opleiding voor directeuren primair onderwijs. "Schoolleiders nemen immers een sleutelpositie in en spelen een cruciale rol bij de vernieuwingsprocessen die in het onderwijs in gang zijn gezet. Concreet betekent dit, dat een schoolleider van primus inter pares zal moeten uitgroeien tot manager, die vanuit een lange termijn-visie onderwijskundig beleid voor de toekomst ontwikkelt. Van u als *Magistrum*-cursisten mag dan ook visie, creativiteit en ondernemerschap worden verwacht. Het diploma is een bekroning van de tweejarige opleiding; nu eerst de vlag uit en dan weer verder leren!"

MAGISTRUM

Magistrum is een samenwerkingsverband tussen tien katholieke pedagogische hogescholen en het KPC, dat een post-hbo managementopleiding verzorgt voor directeur in het primair onderwijs.
In de modulair opgezette cursus komt een breed scala van onderwerpen aan de orde, zoals: onderwijskundig management, communicatievaardigheden, financieel en materieel beleid, marketing en pr, personeelsbeleid en kwaliteitszorg.
De inhoudelijke kwaliteit van de opleiding wordt getoetst door een landelijke Raad van Toezicht en Advies.
Voor meer informatie over de opleidingsmogelijkheden bij *Magistrum* kunt u zich wenden tot het secretariaat, postbus 482, 5201 AL 's-Hertogenbosch, tel. (073) 622 10 47.